

Porušení smluvní povinnosti zhotovitele a škoda

Musel-li objednatel v důsledku porušení smluvní povinnosti zhotovitele vynaložit náklady na dokončení díla, které by jinak nevynaložil a které spočívaly v zaplacení vyšší ceny za dílo dokončené jinými zhotoviteli, pak cenový rozdíl představuje skutečnou škodu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 1503/2008, ze dne 13.1.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce R. S., zastoupeného Mgr. J. J., advokátem, proti žalovanému P. B., zastoupenému Mgr. M. Z., advokátem, o 446.009,74 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 Cm 51/2005, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. listopadu 2007, č.j. 4 Cmo 159/2007-158, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. listopadu 2007, č. j. 4 Cmo 159/2007-158, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Podle obsahu spisu se žalobce domáhal podanou žalobou po žalovaném zaplacení částky 446.009,74 Kč s příslušenstvím z titulu náhrady škody, která mu vznikla v důsledku tvrzeného porušení smlouvy o dílo ze strany žalovaného.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 15. února 2007, č.j. 18 Cm 51/2005-124, uložil žalovanému zaplatit žalobci 446.009,74 Kč a náklady řízení, a rovněž tak uhradit náklady řízení České republice. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že mezi žalobcem jako objednatelem a žalovaným jako zhotovitelem byla na dohodnuté malířské práce uzavřena smlouva, kterou kvalifikoval jako smlouvu o dílo ve smyslu § 536 odst. 1 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). Pakliže žalovaný dílo nedokončil, žalobce v zájmu toho, aby dodržel sjednaný termín předání díla svému objednateli, zajistil dokončení díla prostřednictvím jiných dodavatelů, za což jim zaplatil vyšší cenu, než měl sjednanou se žalovaným. Tím mu podle posouzení soudu vznikla škoda ve výši rozdílu mezi cenou sjednanou se žalovaným a cenou zaplacenou dodavatelům, kteří dílo dokončili. Za situace, kdy žalovaný neprokázal uzavření dohody se žalobcem o ukončení smlouvy a ani, že by porušení povinnosti ze smlouvy bylo způsobeno jinými okolnostmi, které vylučují jeho odpovědnost, a kdy nejde ani o případ upravený v § 344 obch. zák., soud prvního stupně vycházející z ustanovení § 373 obch. zák. dospěl k závěru, že za škodu odpovídá žalovaný. Proto žalobě vyhověl.

K odvolání žalovaného Vrchní soud v Olomouci ve výroku označeným rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl a rozhodl o nákladech za řízení před soudy obou stupňů a o povinnosti žalobce uhradit náklady řízení České republice.

Podle posouzení odvolacího soudu soud prvního stupně svým závěrem o odpovědnosti žalovaného za škodu právně pochybil, neboť podle jeho názoru nebyl naplněn její základní předpoklad, tj. vznik škody a ani další její předpoklad, tj. příčinná souvislost mezi porušením závazku žalovaného a vznikem škody. Odvolací soud na rozdíl soudu prvního stupně dovodil, že žalobci žádná skutečná škoda nevznikla, neboť jeho majetek se v důsledku tvrzeného porušení povinnosti žalovaného nijak nezmenšil. Žalobce jako objednatel obdržel od svých smluvních dodavatelů dílo za cenu, kterou si s

nimi dohodl a zaplatil. Tím se však jeho majetek nezmenšil, neboť proti úhradě ceny díla, která byt byla vyšší než cena sjednaná se žalovaným, obdržel dílo v jím dohodnuté ceně, a jestliže dílo předal dalšímu objednateli, musel je dostat zaplacené. Nedostatek příčinné souvislosti mezi tvrzeným porušením závazku žalovaného a vznikem škody založil odvolací soud na úvaze, že žalobce sjednal se svými dodavateli cenu vyšší, aniž prokázal své tvrzení o tom, že na ni musel přistoupit z časových důvodů, aby zabránil porušení svého závazku vůči svému objednateli. O pravdivosti tohoto tvrzení lze mít podle odvolacího soudu závažné pochybnosti, neboť ač podle smlouvy o dílo mělo být dílo zhotoveno žalovaným do 15. 10. 2004 a dopis žalovaného obsahující jeho projev vůle započaté práce ukončit byl datován dnem 14. 6. 2004, žalobce již dne 1. 5. 2004 začal objednávat práce u dalších zhotovitelů za cenu vyšší, než měl dohodnutou se žalovaným, na dopis žalovaného reagoval teprve dne 8. 9. 2004 a žalovanému stanovil náhradní termín dodání prací do 20. 9. 2004, který však předchází ve smlouvě dohodnutému termínu dodání díla. V odůvodnění rozsudku odvolacího soudu je dále uvedeno, že ve prospěch tvrzení žalobce nesvědčí ani to, že někteří jeho zhotovitelé provedli práce až po termínu 15. 10. 2004, který byl sjednán ve smlouvě se žalovaným. Podle odvolacího soudu není proto zřejmé, jaká skutečnost měla vliv na výši ceny sjednanou žalobcem s jeho dodavateli, resp. zda tímto důvodem bylo skutečně ohrožení termínu plnění závazku žalobce vůči jeho objednateli.

Podle názoru odvolacího soudu žalobcem tvrzené skutečnosti spíše nasvědčují tomu, že v posuzovaném případě by mohlo jít o ušlý zisk, kterého žalobce v důsledku porušení závazku ze smlouvy o dílo žalovaným nedosáhl. Takový nárok však žalobce v řízení neuplatnil a žalobní tvrzení jsou pro uplatnění tohoto nároku podle odvolacího soudu zcela nedostatečná.

Žalobci se však podle názoru odvolacího soudu ani nepodařilo prokázat, že vůči žalovanému projevil vůli trvat na splnění jeho povinností, jelikož provedené důkazy nasvědčují tvrzení žalovaného, že mezi účastníky došlo k dohodě o ukončení smluvního vztahu, v důsledku čehož se žalovaný žalobcem tvrzeného porušení smlouvy nedopustil. Odvolací soud uzavřel, že žalobce neunesl břemeno tvrzení o existenci předpokladů odpovědnosti za škodu a tím ani svou důkazní povinnost, a proto odvolání žalovaného již z tohoto důvodu, aniž se zabýval dalšími jeho námitkami, vyhověl.

Rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost opřel o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Jako dovolací důvod uvedl nesprávné právní posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.] a postižení řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.].

Na rozdíl od odvolacího soudu dovolatel zastává názor, že mu porušením smluvní povinnosti žalovaného zhotovit dílo ve sjednaném termínu škoda vznikla, neboť ve smyslu § 380 obch. zák. je třeba za škodu považovat též újmu, která poškozené straně vznikla tím, že musela vynaložit náklady v důsledku porušení povinnosti druhé strany, jak tomu bylo podle dovolatele i v jeho případě. Podle dovolatele odvolací soud rovněž právně pochybil, dovodil-li nedostatek i dalšího z předpokladů odpovědnosti za škodu, tj. příčinné souvislosti mezi porušením závazku žalovaného a vznikem škody, neboť skutečnost, že cena dohodnutá s ostatními dodavateli prací byla vyšší z časových důvodů, byla v řízení podle jeho názoru zejména svědecky prokázána. Podle dovolatele odvolací soud patrně přehlédl, že žalovaným prováděné práce mají charakter tzv. sezónních prací, a proto je v tomto období velmi složité najít za jinak obvyklých podmínek dodavatele na jejich provádění, přičemž nevzal v úvahu ani další dovolatelem popsané skutečnosti.

Podle názoru dovolatele, poukazujícího na zásadu předvídatelnosti rozhodnutí soudu, zatížil odvolací soud řízení rovněž vadou, zamítl-li žalobu pro neunesení povinnosti tvrzení a důkazního břemene, aniž dostal své poučovací povinnosti podle § 213b o. s. ř., která měla vyplynout z jeho odlišného právního názoru v otázce ušlého zisku.

Dovolatel navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání se žalovaný s právními závěry odvolacího soudu zcela ztotožnil. Ve shodě s ním má za v řízení za prokázané, že se tvrzeného porušení závazku ze smlouvy o dílo nedopustil, jelikož mezi účastníky došlo k dohodě o jejím ukončení. Na to pak navazuje i správný závěr odvolacího soudu, podle něhož žalobce neunesl břemeno tvrzení a ani důkazní povinnost ohledně vzniku škody, její výše a ani příčinné souvislosti mezi tvrzeným porušením závazku a vznikem škody. S ohledem na zcela jasnou specifikaci žalobního nároku, jehož předmětem byl požadavek žalobce na náhradu skutečné škody a nikoli ušlý zisk, se žalovaný domnívá, že by se naplnění poučovací povinnosti minulo účinkem a to i z toho důvodu, že tvrzení žalobce učiněná před soudem prvního stupně by patrně byla pro uplatnění nároku na ušlý zisk zcela nedostatečná a odvolací soud by musel vést rozsáhlé dokazování nad rámec odvolacího řízení, což nepřipouští ustanovení § 213b odst. 1 o. s. ř. omezením uplatňování nových skutečností a důkazů v odvolacím řízení. Žalovaný navrhl dovolání žalobce zamítnout.

Dovolání je v této věci přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, a je i důvodné.

Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (srov. § 242 odst. 3, větu první, o. s. ř.). Dovolací soud se proto zabýval správností právního posouzení věci zpochybnovaného dovolatelem [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.].

Právní posouzení věci je činnost soudu, spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jež vede k učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná či nikoliv.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Posoudit, zda je napadený rozsudek se zřetelem k uplatněnému dovolacímu důvodu správný, znamená v posuzované věci podrobit dovolacímu přezkumu právní závěr odvolacího soudu, že žalobci skutečná škoda, kterou uplatnil jako rozdíl mezi cenou sjednanou se žalovaným a cenou zaplacenou dodavatelům žalobce, kteří dílo dokončili, nevznikla.

Podle § 373 obch. zák. platí, že kdo poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinností bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost.

Námitka dovolatele, že v případě jím uplatněného nároku šlo o vzniklou skutečnou škodu, je oprávněná. Musel-li totiž žalobce jako objednatel v důsledku tvrzeného porušení smluvní povinnosti žalovaným jako zhotovitelem vynaložit náklady na dokončení díla, které by jinak nevynaložil a které spočívaly v zaplacení vyšší ceny za dílo dokončené jinými zhotoviteli, pak cenový rozdíl v rozsahu uplatněném žalobou představuje skutečnou škodu, tedy hodnotu, o kterou se majetek žalobce zmenšil. Dospěl-li odvolací soud podle odůvodnění napadeného rozsudku k závěru opačnému, tedy že se majetek žalobce v důsledku zaplacení vyšší ceny jeho dodavatelům nijak nezmenšil, právně pochybil, jelikož v této souvislosti opomenul aplikovat ustanovení § 380 obch. zák., dle kterého se za škodu považuje též újma, která poškozené straně vznikla tím, že musela vynaložit náklady v důsledku porušení povinnosti druhé strany. Proto závěr odvolacího soudu o tom, že skutečná škoda žalobci nevznikla a že by mohlo jít spíše o ušlý zisk, není správný a dovolací důvod nesprávného právního

posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn důvodně.

S ohledem na tento závěr se již Nejvyšší soud nemusel zabývat namítanou vadou řízení, spočívající v nesprávném procesním postupu odvolacího soudu, který měl dle § 213b o. s. ř. vyplývat z jeho odlišného právního názoru v otázce ušlého zisku.

Vzhledem k přípustnosti dovolání však dovolací soud z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3, větu druhou, o. s. ř.) zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečností), jakož i dalšími jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tzv. zmatečností vady dovolací soud neshledal. Přihlédl však k vadě řízení, již se odvolací soud dopustil při svém závěru, že nebyl splněn ani druhý předpoklad odpovědnosti za škodu, t.j. příčinná souvislost mezi porušením závazku a vznikem škody, neboť ji žalobce neprokázal. Zde je třeba odvolacímu soudu vytknout, že bylo zcela na místě postupovat podle § 213b o. s. ř. a dostát tak poučovací povinnosti soudu o povinnosti tvrzení a o povinnosti důkazní. Pakliže odvolací soud neumožnil účastníkovi (žalobci) doplnit rozhodná tvrzení a navrhnout potřebné důkazy, nemůže uzavřít, že žalobce hmotněprávní předpoklad žalobního nároku neprokázal.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)